ח א ב מיי׳ פי״ב מהל׳ שבועות הלכה [ד] ה ופ״א מהלכות נדרים הלכה כז [כח] סמג לאוין רמא רמב טוש"ע יו"ד סימן ריב:

מ ג מיי׳ פ״ג מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין שם טוש"ע יו"ד סי ריג סעי׳ א:

י ד ה מייי שם פ״ד הלי יד [טו] סמג שם טוש"ע :שם סעי ג

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי בעית אימא כולה נמי כל"ל וחיבת טונה ננוי בנייר ונויבה מציעתא נמחק: (**ב**) רש" ד"ה אבל וכו' בה המ״ד ואח״ב מ״ה בולה נמי כו' תרוייהו מיירי: (ג) ד"ה קונס וכו' מהלך והכא גרסינן:

גליון הש"ם

. בר"ן ד"ה הנודר בתורו וכו' וכדכתיכנא לעיל וכדכתיבנא לעיל. יבו יבו בובו על.. קף ח ע"ל ד"ה והלל מושבע: שם ד"ה ואלא קונם וכו' דנדר דאמר שוא לא אשכחן. וכ"כ הר"ן לקמן דף כה ע"ל. ועיין תוס' גיטין דף לה ע"א ד"ה ונודרת:

מוסף רש"י

קרנם שאני ישן. ומפרש בגמרא דאמר עיני, שאין הנדרים חלין אלא על דבר שיש בו ממש, ומדתני עובר משום בל יחל ולח מני אסור, אוקימנא בגמרא דנדר על תנאי. כגוו דנדר קונם שינה אם יאכל ככר זו או קונם עיני בשינה היום אם ישן למחר, שאם ישן ביום האסור ליכא איסורא בההיא שעתא, מיהו אם ישן למחר שהוא יום החנאי, עובר בבל יחל מיום הראשון שהוא יום האסור למפרע וראח״ה בשמו). אל ישן היום שמא ישן למחר. ונמנא שעבר על נדרו (גיטין פד.). ורב נחמן אמר ישן היום. ולמחר יתקיים תנחו ולא ישן (שם).

תומפות

הא דמחתא אארעא. והכי דייקינן סיפא דבעינן תרתי בה ובמה שכתוב בה אבל מה שכתוב בה לחוד אמרי דעתיה אגוילין וה״ק במה שכתוב בה דהיא הקלף אבל כשאמר בה ובמה שכתוב בה ע"כ מדייתר לשונו שמע מינה דדעתיה אאזכרות שבה ורישא דנקיט ליה בידיה הילכך כשאמר במה שכתוב בה

י והא דמסקיגן הכא דבנודר בתורה בעם הארץ לריך שאלה ואילו במתפים בדבר האסור דייקינן ממתני' דלא לריך שאלה כלל אלא בנדרי אשתו כדאיתא לעיל בסמוך היינו טעמא משום דבנודר בתורה איכא גווני דמתסר כדאמרינן בסמוך וההיא פלוגתא לעם הארץ

לא משמע ליה ואתי לאיחלופי מש״ה אמרינן דאפילו בההוא גוונא דשרי לריך שאלה לעם הארץ:

הנודר בתורה. כלומר שנשבע בתורה דקרי ליה תנא לנשבע נודר °וכדכתיבנא לעיל. ומיירי שהיתה מורה מונחת לפניו ואמר בזו התורה שלא אעשה או שאעשה דבר פלוני לא אמר כלום דדעתיה אגוילין כדאמרינן בסמוך: הא דמחתא אורייםא על ארעא הא דנקיט לה בידיה. רישא דהנודר בתורה לא אמר כלום דנקיט לה בידיה ואפילו הכי לא אמר כלום דמאי בתורה דקאמר בגוילין שהיא כתובה אבל במה שכתוב בה דבריו קיימין דדעתיה אהזכרות שבה והרי הוא נשבע בשם. אבל סיפא בדמחתא אורייתא על ארעא עסקינן ולפיכך אילו אמר במה שכתוב בה בלבד לא אמר כלום כיון דמחתא אחרעא אמרינן דדעתי' אגוילי דהכי קאמר במה שכתוב בה התורה דהיינו הגוילין אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה מהני דכיון דאמר בה כבר הזכיר הגוילין וכי אמר במה שכתוב בה על כרחך דעתיה אהזכרות שבה: ואי בעים אימא דמחסא על ארעא.

כלומר כולה דמחתא על ארעא ואפילו הכי כי קאמר במה שכתוב בה דבריו קיימין. וסיפא דקתני בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין לא לריכא לגופה אלא לגלויי ארישא דבדמנחא על ארעא היא דסיפא ודאי כיון דאמר בה ובמה שכתוב בה אפילו מנחא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סבירא לן להך אוקמתא לאוקומא ברייתא בתרי גווני: הכי גרסינן ואי בעית אימא סיפא

תניא אהנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר אמר רב נחמן לא קשיא הא דמחתא אורייתא אארעא הא דנקים לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגוילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה ואיבעית אימא דמחתא על ארעא והא קמ"ל דאע"ג דמחתא על ארעא כיון דאמר במה שכתוב בה מהני אימא בעית אימא קתני ואי בעית אימא הוזו ואין צריך לומר זו קתני כולה (6) מציעתא נמי דנקים ליה בידיה והא קמ"ל יכיון דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי: בותני' יקונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך האומר ∘לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו: גמ׳ מאיתמר קונם טיני בשינה היום אם אישו למחר אמר רב יהודה אמר רב יאל ישן היום שמא ישן למחר ורב נחמן אמר ישן היום ולא חיישינן שמא ישן למחר הומודה רב יהודה באומר קונם עיני

בשינה למחר אם אישן היום שישן היום

הנודר בחורה. שאוכל לך לא אמר כלום: אי מחתא ספר חורה אחרעא. ואמר במה שכתוב בה: דעתיה אגוילי. דכשנדר לא נדר אלא בגוילין שכתוב בהן התורה דכיון שהיה רואה אותה מונחת על הארץ סבר הואיל ומונחת על הארץ ודאי אין כתוב בה ולא נדר אלא בגוילין ולא אמר כלום. אבל

אי אמר בה ובמה שכתוב בתוכה אפילו אי מחתא אארעא מוכחא מילתא דודאי שבועה גמורה עשה ודבריו קיימין אע"ג דמחתא אארעא דלהכי אמר בה ובמה שכתוב בה: אבל אי מנקיט ליה בידיה. אפילו אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין ובהכי מיירי הא דקתני במה שכתוב בה דבריו קיימין דכיון דמנקיט ליה בידיה בכבוד ורואה ויודע מה שבתוכה כי אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין דשבועה גמורה חשיבא וכ״ש כי אמר בה ובמה שכתוב בה (ב): תרוייהו מיירי בדנקיט לה בידיה ואהכי תנא בה ובמה שכתוב בה דהא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה דיודע שהיא די כתובה אי אמר בה גרידא כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי ודבריו קיימין: מתני' הונס שאני ישן שאני מהלך. האומר יאסר עלי כקרבן אם אני ישן או אני מהלך. (ג) והכי גרסינן גבי נדר בל יחל וגבי שבועה אסורה משום דהאי לא יחל דנדר מוקי לה בגמרא דמדרבנן הוא ודשבועה הוי איסור דאורייתא: גבו' קונם עיני בשינה היום אם אני אישן למחר.

מה שאני ישן היום יהא עלי בקונם על מנת אם אישן למחר דאם ישן הוא למחר לוקה על מה שישן אתמול: אל ישן היום. דשמא יישן מיד למחר ולא מיקיים תנאיה ונמצא עובר בבל יחל על מה שישן אתמול: ורב נחמן אומר יישן היום ולא חיישי׳ שמא יישן למחר. דלמחר מיזהיר זהיר שלא יישן כדי שלא ילקה על מה שישן אתמול:

הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכחוב בה דמי. וה"פ דרישא דקתני הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו היימין בדמנחא על ארעא ומש"ה כי אמר בה לא מהני עד דקאמר במה שכתוב בה אבל סיפא בדנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי. ואיכא נסחא אחרינא דלא מחוורא ומש"ה לא חיישינן לפרושה. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר ממש קאמר שאומר ככר זה עלי בתורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפים אלא בגוילין אבל אמר במה שכתוב בה כלומר ככר זה עלי במה שכתוב בה הרי זה אסור כמתפים בדבר הנדור משום דדעתיה אהזכרות והזכרות שבה נדורים הן שע"י הכתיבה והכנה לשם קדושה הם קדושות והביא ראיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ״א ה״ג] בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימים בתורה בקדושת התורה במה שכתוב בה בקרבנות הכתובין בה ונהי דירושלמי אמר קרבנות ובגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דבמתפים בנדר עסיקינן א"נ דכי אמרינן דעתיה אהזכרות שבה על כל מה שנתפס בה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה בנשבע ובנודר שסובר הרב ז"ל דשמעתין בנשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה אהזכרות שבה ובירושלמי עסקינן במתפים בנדר ושניהם אמת: מתבי' קונם שאני ישן. בכולהו גרסינן שאני בלא יו"ד ובשבועות גרסינן [לקמן טו:] שאיני ביו"ד דמשום דנדרים מתפים חפלא אנפשיה תני להו בלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דבשבועות אסר נפשיה תני להו בלשון שאיני ביו"ד. והאי דתנא בנדרים הרי זה בבל יחל דברו ובשבועות התני אסור נפרש בגמרא [טו.] בס"ד: גבר מי מי לא זהיר בסנאיה. כיון שאינו עיקר האיסור אלא מנאי ליום ראשון אבל באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מלד עלמו אלא בלרופו של יום ראשון אפילו הכי מזדהר: היכי דמי. כלומר באיזה לשון נדר: אילימא כדקסני שאני ישן מי הוי גדרא. נראה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קחני לא חיקשי מחני׳ לרב יהודה דמצינן למימר דמחניחין לאו בחנאה ואיסורא עסקינן אלא בנודר שאני ישן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא חפצא חייל נדרא אבל לא מלינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: ואלא דאמר קונם עיני בשינה. כלומר וקה משמע לן דנהי דהי הפשר בלה שינה אפילו הכי אי ישן שלה מחוך האונס הרי זה בלה יחל: ומי שבקינן ליה עד דעבר איסורא בל יחל. כלומר בכי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו בסופו. ונקט לישנא דמי שבקינן ליה משום דבעי לאחויי עלה הא דרבי יוחנן שהיא בשבועה ובשבועה שייך האי לישנא כלומר דלא שבקינן מלהלקוחו עד דעבר איסור בל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבועת שוא ואף על גב דבנדר לא שייך הכי °דנדר שוא לא אשכחן דאסור משום שבועה נקט האי לישנא: מלקין

מלקין מלחל המה שכתוב בה למוד דעמיה אאוכרות אבל בה לחוד לעולם דעתו אגוילין אע"ג דנקט ליה בידיה איבעים אימא רישא מחתא אארעא והא קמ"ל דמחתא אארעא ואמר במה שכתוב בה לחודיה מהני וה"ג סיפא דנקיט ליה בידיה והא [קמייל] אע"ג דלא אמר אלא כה כמייד שכתוב כה דמי והא דקמני סיפא כה ובמה שכתוב כה היק סיפא וימנין דבה לחודה מהני כהני שכתוב בה רמיינו הימ דתבור קונם עיני בשינה היום. ושינה הוא שם דבר בלשון השיים כמו שינה בלשון פסוק: רב גהבן אבר ישן ואין חוששין שבא ישן לבחר. מפרש טעמיה בגיטין (רי פד.) דאי בעי מבריז נפשיה בסילוא:

 ל) [עירובין עו. וש"נ],
נ'תל לאשתו], ג) גיטין
פד. ע"ש, ד) ס"א בתוכו, כ) [לקמן טו:], ו) [שייך לע״ה], ו) [מכחן שייך לע״ה], ו) לדף מו.ז,

פירוש הרא"ש הנודר בתורה. האי נודר לאו דווקא אלא נשבע ותני לשבועה בלשון נדר כדתנן לעיל בפ״ק (דף י.) נדר במוסי: לא קשיא הא דמחתא אארעא כו'. רישה במה שכתוב בה דבריו קיימין בדנקט ליה בידיה כיון דנקיט ליה בידיה ואמר במה שכתוב בתורה דעתו אהזכרות שבה ואפי׳ הכי אי אמר בה דעתיה אגוילי סיפא בדמנחא אארעא הלכך . אפי' אמר במה שכחוב בה שכתוב בה התורה והיינו הקלפים אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה בה קאי אגוילי ואם כן במה שכתוב בה היינו ע"כ על האזכרות פה ה"ג ואיבעית אימא רישא דמחתא אארעא והא קמ"ל דאע"ג דמחתא אארעא ואמר במה שכחוב בה מהני סיפא דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא והאי דקתני בה ובמה שכתוב בה ה"פ אמר בה שכמוב בה היינ או במה שכתוב בה א"ינ אמר בה כאילו אמר במה שכתוב בה: מתני' הוגם בנת' תפרש לה: שבוטה שאיני ישן. גרסיען דשבועה חלה על האדם: גמ' קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר. עלמו בשינה היום בתנחי הם חישן למחר חיישינן שמה ישן למחר כיון דשינת מחר חינה כ״ה

תנאי לא מודהר ובודאי